

LITERATURA WOJNY I OKUPACJI
LITERATURA WSPÓŁCZESNA
KLASA 4

UCZEŃ POWINIEN PRZECZYTAĆ:

Poziom podstawowy

- Tadeusz Borowski, *Pożegnanie z Marią* (*Pożegnanie z Marią, Proszę państwa do gazu*)
- Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat* (wybrany rozdział)
- Władysław Broniewski, wybór wierszy
- K. Wierzyński, wybór wierszy
- Krzysztof Kamil Baczyński, wybór wierszy
- Tadeusz Różewicz, wybór wierszy
- Zbigniew Herbert, wybór wierszy
- Miron Białoszewski, wybór wierszy
- Wisława Szymborska, wybór wierszy
- Jan Twardowski, wybór wierszy
- Sławomir Mrożek, *Tango*
- Hanna Krall, *Zdażyć przed Panem Bogiem* (fragmenty)
- Albert Camus, *Dżuma*
- Św. Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona na placu Zwycięstwa w Warszawie 2 czerwca 1979* (fragm.)

Poziom rozszerzony:

- filmy związane z problematyką omawianych utworów np. „Kanał” A. Wajdy, „Kronika wypadków miłosnych” T. Konwickiego (fakultatywnie)
- Albert Camus, *Eseje* (wybór, np. o Syzyfie)

Nauka o języku

- Elementy sytuacji komunikacyjnej i funkcje tekstu
- Nowomowa. Perswazja i manipulacja
- Spójność tekstu
- Język wartości, wartości w języku
- Język polski w internecie

Wymagania edukacyjne z języka polskiego w ZSTI w Gliwicach

UCZEŃ POWINIEN ZNAĆ:

Poziom podstawowy

łagier

łagier

człowiek zlagrowany, zlagrowany

Holocaust

tragizm pokoleniowy

katastrofa dokonana

pokolenie Apokalipsy spełnionej (Kolumbowie)

deheroizacja

gatunki:

- powieść dokumentalna (faktograficzna)
- reportaż
- powieść paraboliczna
- dramat awangardowy

IV system wersyfikacyjny

nurt lingwistyczny

poezja rupieci

Nowa Fala

turpizm

socrealizm

nowomowa

klasycyzm

egzystencjalizm

bahawioryzm

introspekcja

WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY:

Aby otrzymać ocenę **dopuszczającą**, uczeń powinien umieć:

1. Posługiwać się podręcznikiem.
2. Prowadzić zeszyt.
3. Czytać głośno, wyraziście z właściwą dykcją i intonacją.
4. Redagować notatki w trakcie lekcji i porządkować je samodzielnie.
5. Przeczytać ze zrozumieniem lektury podstawowe, pamiętając o przypisach i wyjaśnieniach.
6. Znać chronologię epoki i powiązać ją z najważniejszymi faktami w historii.
7. Nazwać i wyjaśnić następujące pojęcia: totalitaryzm, łagier (człowiek zlagrowany), łagier (człowiek zlagrowany), holocaust, tragizm pokoleniowy, pokolenie Apokalipsy spełnionej (Kolumbowie), martyrologia, deheroizacja.
8. Przedstawić bohaterów lektur z poziomu podstawowego i wskazać na główne elementy świata przedstawionego tychże utworów.
9. Nazwać i określić podstawowe cechy następujących gatunków literackich: powieść dokumentalna (faktograficzna), reportaż, powieść paraboliczna, dramat awangardowy.
10. Określić podmiot liryczny i adresata utworu.
11. Wyjaśnić tytuł utworu.

Wymagania edukacyjne z języka polskiego w ZSTI w Gliwicach

12. Wskazać występujące w omawianych utworach środki stylistyczne (porównania, powtórzenia, metafory, antytezy itp.).
13. Wykorzystywać konteksty do interpretacji utworu:
 - α. Znajdować informacje o autorze i o okolicznościach napisania utworu.
 - β. Wskazać przybliżony czas powstania utworu.
 - γ. Dostrzegać powiązania utworów z historią Polski i Europy.
14. Czytać utwory literackie ze zrozumieniem ich przesłania
15. Czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki, tzn.: popularnonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretycznoliteracki)
 - Wyodrębniać tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentów (np. akapitu)
 - Określać nadawcę i adresata tekstu
 - Określać główną funkcję tekstu
 - Nazywać najważniejsze środki językowe występujące w tekście
 - Znajdować w tekście potrzebne informacje, odtwarzać je i przetwarzać
 - Odróżniać występujące w tekście informacje od opinii
16. Odrabiać zadania domowe i przygotowywać się do lekcji.

Aby otrzymać ocenę **dostateczną**, uczeń musi spełniać wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto powinien umieć:

1. Charakteryzować poznane postacie literackie.
2. Swoimi słowami opowiadać (streszczać, parafrazować) czytane utwory.
3. Przy pomocy nauczyciela formułować hipotezy interpretacyjne.
4. Rozpoznawać gatunek literacki i kompozycję utworu.
5. Rozpoznawać w omawianych utworach środki stylistyczne, podejmować próbę określenia ich funkcji w tekście.
6. Nazywać wartości i postawy obecne w utworze (np. człowiek zlagrowany, tolerancja, moralność, istota człowieczeństwa).
7. Rozpoznawać podstawową funkcję dzieła (np. dydaktyczno-moralizatorska).
8. Wykorzystywać konteksty do interpretacji utworu:
 - Wskazywać różnice między prawdą historyczną a fikcją literacką,
 - Podejmować próbę odnalezienia poglądów filozoficznych (np. katastrofizm, egzystencjalizm),
 - Dostrzegać w utworze najważniejsze wartości dla epoki, w której powstał
9. Czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki, tzn.: popularnonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretycznoliteracki)
 - Wykorzystywać przywołane w tekście argumenty
 - Nazywać najważniejsze środki językowe występujące w tekście i podejmować próbę określenia ich funkcji
 - Określić cechy gatunkowe tekstu
10. Znać na pamięć cytaty i wprowadzać je do odpowiedzi ustnych i pisemnych.
11. Pisać wypracowania na temat, bez zakłóceń w komunikacji.

Wymagania edukacyjne z języka polskiego w ZSTI w Gliwicach

Aby otrzymać ocenę **dobrą**, uczeń musi spełniać wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną, a ponadto powinien umieć:

1. Charakteryzować i oceniać postawy bohaterów literackich (na płaszczyźnie światopoglądowej, moralnej, społecznej).
2. Stawiać pytania dotyczące ludzkiej egzystencji, problemów filozoficznych pod wpływem lektury czytanych utworów.
3. Swobodnie posługiwać się pojęciami: totalitaryzm, łagier (człowiek zlagrowany), łagier (człowiek zlagrowany), holocaust, tragizm pokoleniowy, pokolenie Apokalipsy spełnionej (Kolumbowie), martyrologia, deheroizacja.
4. Na wybranych przykładach scharakteryzować powieść dokumentalną (faktograficzną), reportaż, powieść paraboliczną, dramat awangardowy.
5. Dokonać analizy interpretacji wybranych wierszy, zwracając uwagę na typowe cechy określonych poetów.
6. Określać funkcję środków stylistycznych w omawianych utworach.
7. W utworach poetów współczesnych odnajdywać nawiązania kulturowe.
8. Dostrzegać obecność toposów antycznych i biblijnych oraz inne powiązania kulturowe.
9. Podejmować próbę odczytania obrazu, rzeźby, dzieła architektury w kontekście epoki.
10. Czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki, tzn.: popularnonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretycznoliteracki)
11. Rozpoznawać zasadę kompozycyjną tekstu
12. Określać różne funkcje tekstu
13. Określać funkcję środków językowych
14. Umiejętnie wprowadzać cytaty do wypowiedzi ustnych i pisemnych.
15. Samodzielnie pisać wypracowania prezentując logiczną argumentację i własne opinie.
16. Redagować plany i konspekty wypracowań.

Aby otrzymać ocenę **bardzo dobrą**, uczeń musi spełniać wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą, a ponadto powinien umieć:

1. Oceniać i porównywać bohaterów poznanych lektur.
2. Określać, na czym polega uniwersalna wartość utworów współczesnych.
3. Wskazać źródła i znaczenie wskazanych archetypów, toposów i symboli.
4. Interpretować poznane utwory w kontekście aksjologicznym (wartościującym i historycznym).
5. Rozpoznawać i definiować gatunki literackie oraz środki artystyczne i ich funkcje w tekście.
6. Podejmować samodzielną interpretację wiersza na podstawie jego analizy.
7. Przeprowadzić syntezę materiału literackiego i problemów obecnych w epoce.
8. Pisać prace na wskazany temat poprawnym językiem literackim, w formie dostosowanej do tematu, o wyrazistym zarysie kompozycyjnym.
9. Odczytywać obraz, rzeźbę, dzieło architektury w kontekście epoki.
10. Czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki tzn. popularnonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretyczno- literacki)
11. Rozpoznawać zasadę kompozycyjną tekstu i określać jej funkcję
12. Określać różne funkcje tekstu

Wymagania edukacyjne z języka polskiego w ZSTI w Gliwicach

13. Określać jaki jest związek języka i stylu tekstu z jego funkcją
14. Pisać pracę na wskazany temat poprawnym językiem literackim w formie dostosowanej do tematu o wyrazistym zamyśle kompozycyjnym

Aby otrzymać ocenę **celującą**, uczeń musi spełniać wymagania na wszystkie wcześniej wymienione oceny, a ponadto powinien umieć:

1. Samodzielnie interpretować czytane wiersze, odwołując się zarówno do ich treści jak i poetyki.
2. Interpretować wiersz sytuując go w różnych kontekstach (historycznym, kulturowym, literackim).
3. Dostrzegać wartości stylistyczne środków językowych (słownikowych, słowotwórczych, frazeologicznych) występujących w wierszu.
4. Określić funkcję występujących w dziele tematów, toposów, motywów.
5. Przedstawić uniwersalny sens motywów biblijnych i mitologicznych wykorzystanych przez poetów współczesnych.
6. Analizować strukturę artystyczną dzieła.
7. Porównać utwory literackie i dzieła innych sztuk.
8. Pisać prace na temat poznanych utworów literackich uwzględniając konteksty kulturowe i filozoficzne oraz powiązania literackie.